

Spis treści

Podziękowania / 13

Od autora do czytelnika / 17

Postęp w wiedzy / 17

Rodzaje postępu w wiedzy / 18

Historia powszechna / 19

Człowiek pierwotny / 20

Wiedza szczegółowa / 21

Wiedza ogólna / 22

Wiedza pewna / 23

Wiedza i szczęście / 26

Zarys treści książki / 26

1. MĄDROŚĆ STAROŻYTNYCH / 31

Egipt / 32

Indie / 34

Chiny / 36

Mezopotamia / 38

Aztekowie i Inkowie / 40

Ludzka ofiara / 42

Judaizm / 44

Chrześcijaństwo / 46

Porównanie judaizmu i chrześcijaństwa / 47

Islam / 48

Porównanie judeo-chrześcijaństwa i islamu / 49

Buddyzm / 51

Lekcje z przeszłości / 53

Alfabety / 56

Zero / 57

2. GRECKA EKSPLOZJA / 60

Problem Talesa / 61

Wynalezienie matematyki: pitagorejczycy / 65

Demokryt, stworzenie atomizmu / 70
Problem Talesa: ostateczne rozwiązanie / 73
Moralna prawda i polityczny oportunizm:
Sokrates, Platon i Arystoteles / 75
Sofizmat następnika / 77
Grecja versus Persja: owocny konflikt / 82
Tragedia Aten / 85
Herodot, Tukidydes i wynalezienie historiografii / 88
Duch myśli greckiej / 91

3. CO WIEDZIELI RZYMIANIE? / 96

Grecka teoria, rzymska praktyka / 101
Prawo, obywatelstwo i drogi / 104
Lukrecjusz / 108
Cyceron / 111
Seneka / 116
Tacyt / 120
Czego nie wiedzieli Rzymianie / 123

4. ŚWIATŁO W WIEKACH CIEMNYCH / 126

Upadek Rzymu / 126
Europa po upadku Cesarstwa Rzymskiego / 129
Triumf chrześcijaństwa – Konstantyn Wielki / 131
Nadzieja chrześcijaństwa – święty Augustyn / 133
Po upadku / 136

5. ŚREDNIOWIECZE: WIELKI EKSPERYMENT / 139

Walka o byt / 139
Świat wrogów / 140
Problem Boga / 141
Nauka i teologia / 141
Teologia w innych religiach / 143
Zasady teokracji / 145
Imperium i papieństwo / 146
Monastycyzm / 148
Krzyżowcy / 151
Obawy związane z przełomem tysiąclecia
i późniejsze osiągnięcia / 153
Dysputa o prawdzie / 155
Boecjusz / 155
Dionizy Pseudo-Areopagita / 156
Awicenna / 157
Piotr Abelard / 158
Bernard z Clairvaux / 160
Awerroes / 160
Tomasz z Akwinu / 162
Pyrrusowe zwycięstwo wiary nad rozumem / 166
Taniec Dantego / 168

6. CO NARODZIŁO SIĘ W RENESANSIE? / 171

- Nowy styl w malarstwie: perspektywa / 172
- Człowiek we wszechświecie / 173
- Odrodzenie się klasycznego nauczania. Petrarca / 175
- Narodziny renesansu – Boccaccio / 176
- Człowiek renesansu / 178
- Ludzie renesansu: Leonardo, Pico, Bacon / 182
- Człowiek renesansu i idea liberalnej edukacji / 186
- Renesansowy humanizm / 187
- Montaigne / 189
- Szekspir / 192
- Cervantes / 194
- Czarna Śmierć / 197
- Osiągnięcie Gutenberga / 200
- Renesansowe miasta / 202
- Państwa narodowe / 204
- Kryzys państwa teokratycznego / 206
- Erazm z Rotterdamu / 206
- Tomasz Morus / 208
- Henryk VIII / 209
- Marcin Luter / 212
- Tolerancja i nietolerancja / 214
- Człowiek w centrum / 216

7. EUROPA SIĘGA DALEJ / 218

- Imperia mongolskie / 219
- Marco Polo / 220
- Wyprawy odkrywcze / 223
- Kolumb / 225
- Podróż dookoła świata / 228
- Narodziny światowego handlu / 229
- Handel ideami / 231
- Hold Kolumbowi / 234

8. STWORZENIE METODY NAUKOWEJ / 237

- Jak pojmujemy naukę / 237
- Trzy cechy nauki / 241
- Obraz świata w nauce Arystotelesa. Materia / 244
- Ruch w rozumieniu Arystotelesa / 245
- Zakwestionowanie fizyki Arystotelesa / 247
- Kopernik / 251
- Tycho Brahe / 252
- Gilbert / 254
- Kepler / 254
- Galileusz / 256
- Kartezjusz / 261
- Newton / 264
- Zasady rozumowania w nauce / 268
- Rewolucja Galileusza i Kartezjusza / 271

9. WIEK REWOLUCJI / 273

- Rewolucja przemysłowa / 273
- Ludzkie maszyny i mechaniczni ludzie / 274
- Wiek rozumu i rewolucji / 277
- John Locke i rewolucja 1688 roku / 278
- Własność, władza i rewolucja / 281
- Dwa rodzaje rewolucji / 283
- Tomasz Jefferson i rewolucja 1776 roku / 284
- „Deklaracja Niepodległości” / 286
- Własność praw / 288
- Robespierre, Napoleon i rewolucja 1789 roku / 290
- Wzrost równości / 296
- „Don Giovanni” Mozarta / 298
- „Faust” Goethego / 303

10. WIEK XIX – PRZEDSIONEK NOWOCZESNOŚCI / 308

- Różnica, jaką czynią pieniądze / 309
- Gospodarka do 1800 roku. Pozycja chłopów feudalnych / 311
- Pozycja ziemian / 312
- Pozycja duchowieństwa / 313
- Pozycja monarchy / 314
- Pozycja kupców i bankierów / 315
- Powstanie rynku pracy i stworzenie ekonomii / 318
- Faustowski postęp / 322
- Marksizm. Teoria i praktyka / 324
- Marksowskie intuicje / 329
- Fakty ekonomiczne. Siła pary / 332
- Równość, jaką wprowadza lufa karabinu / 335
- Magia elektryczności / 338
- Magia matematyki / 341
- Nowe sposoby postrzegania rzeczywistości / 344
- Zniesienie niewolnictwa / 345
- Szokując burżuazję / 349
- Darwin i Freud / 351

11. ŚWIAT W 1914 ROKU / 356

- Podziały ekonomiczne / 356
- Zainteresowanie wojną / 358
- Kolonializm / 359
- Wojna burska / 362
- Europejska beczka prochu / 363
- Cechy wojny z lat 1914–1918 / 365
- Myśli na temat wojny i śmierci / 366
- Przyczyny wybuchu wojny / 369

12. WIEK XX – TRIUMF DEMOKRACJI / 372

- Postępy demokracji / 375
- Komunizm / 381

Totalitaryzm / 384
Teokracja / 390
Równość ekonomiczna / 392
Dlaczego nie powołać rządu światowego? / 394
Jeden świat, jedna ludzka rasa / 398

13. WIEK XX – NAUKA I TECHNIKA / 402

Grecka teoria atomistyczna / 402
Odrodzenie się teorii atomistycznej / 405
Czego dokonał Einstein? / 406
Czego nauczyła nas bomba atomowa? / 409
Zagadka życia / 410
Nauka o dziedziczności / 412
Zasady funkcjonowania DNA / 413
Wielkość wszechświata / 415
Galaktyki / 415
Mała Ziemia / 417
Wielki wybuch i pierwotny atom / 417
Zasada nieoznaczoności Heisenberga / 420
Niepewność wiedzy / 422
Wielki krok / 425
Bunt Zielonych / 427
Ziemska ciepłarnia / 428
Wiedza i komputery cyfrowe / 430
Maszyny Turinga / 434
Zależność ludzi od techniki / 436
Sukcesy medycyny / 437
Cywilizacja pigulek / 439
AIDS – nowe wyzwanie / 441

14. WIEK XX – SZTUKA I ŚRODKI PRZEKAZU / 444

Środki przekazu i przekazy / 444
Rewolucja percepcji wizualnej. Picasso, Braque i kubizm / 447
Pollock, Rothko i heksagonalna sala
w National Gallery of Art w Waszyngtonie / 451
Rewolucja w urbanistyce. Bauhaus i Le Corbusier / 452
Profetyzm w literaturze. Yeats / 455
Droga do Indii / 456
Zamek i czarodziej / 457
Czekając na Godota / 460
Mass media i edukacja / 461

15. JAKI MOŻE BYĆ WIEK XXI? / 467

Nowa faza komputeryzacji / 469
Problemy moralne związane z myślącymi maszynami / 471
Komputery – towarzysze ludzi / 472
Stworzenie myślących maszyn / 474
Trzy światy: duży, mały i średni / 476

- Chaos – nowy przedmiot badań / 478
- Ideonomia – poszukiwanie wiedzy ukrytej w języku / 480
- Poznanie Układu Słonecznego / 482
- Czy ktoś zostawił dla nas wiadomość? / 485
- Człowiek jako sąsiad innych ziemskich istot / 487
- Hipoteza Gai – myśl o Ziemi jako żywej istocie / 491
- Inżynieria genetyczna / 493
- Eugenika / 494
- Sporządzanie mapy ludzkiego genomu / 497
- Eugenika i demokracja / 499
- Przyspieszenie / 501
- Nałogi / 504
- Wojna w XXI wieku / 506
- Bunt myślących maszyn / 509